

II. Sociale bescherming van grensarbeiders

België en buurlanden - Optrekking van de pensioenleeftijd – Geen gelijke tred – Arbeidsongeschiktheidsuitkering – Sociaalrechtelijke leemte – Budgettaire kost – Pro-rataregeling

Vraag nr. 1840, gesteld op 18 september 2017, aan mevrouw de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, door de heer S. VERHERSTRAETEN, volksvertegenwoordiger¹

Door de programmawet van 19 april 2014 is het grensarbeiderscomplement hervormd. Door de hervorming zullen zij met een carrière als grensarbeider het complement pas toegekend krijgen als de buitenlandse wettelijke pensioenleeftijd wordt bereikt en het pensioen betaalbaar is. Voor de hervorming kon dat al op de Belgische pensioenleeftijd.

Deze hervorming heeft tot gevolg dat grensarbeiders die in Nederland werk(t)en geconfronteerd worden met een sociaalrechtelijk vacuüm tussen het bereiken van de Belgische pensioenleeftijd en het ingaan van het buitenlands pensioen. Die lacune – waar ook de Federale Ombudsman in zijn jaarverslag van 2016 op wijst – heeft betrekking op de situatie waarin een grensarbeider een vervangingsinkomen (wegens ziekte of werkloosheid) ontvangt.

Wanneer de betrokkene 65 wordt en thans de Belgische pensioenleeftijd bereikt, eindigt zijn recht op het vervangingsinkomen maar kan deze geen buitenlands pensioen ontvangen omdat de Nederlandse pensioenleeftijd hoger ligt dan 65 jaar. Bijgevolg is er in tussentijd geen recht op een sociale uitkering. De optrekking van de pensioenleeftijd in onze buurlanden die geen gelijke tred houdt met de Belgische hervorming terzake ligt aan de basis van deze sociaalrechtelijke leemte.

Om deze leemte te ondervangen en de sociale bescherming van deze groep te garanderen zou de maximumleeftijd van de werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering kunnen worden opgetrokken om deze te laten doorlopen tot de leeftijd dat de grensarbeider zijn volle pensioenaanspraken kan opvragen.

1. a) Hoeveel grensarbeiders zagen een arbeidsongeschiktheidsuitkering eindigen wegens het bereiken van de pensioenleeftijd? Graag een uitsplitsing voor 2016 en de eerste acht maanden van 2017.

b) Hoeveel grensarbeiders zullen dit jaar nog een arbeidsongeschiktheidsuitkering zien eindigen wegens het bereiken van de pensioenleeftijd?

2. Wat is de budgettaire kost van een uitzondering op de maximumleeftijd van 65 jaar voor grensarbeiders?
3. Welke initiatieven overweegt u om grensarbeiders sociale bescherming te bieden tot de buitenlandse pensioenleeftijd en de sociaalrechtelijke leemte te verhelpen?

Antwoord

Wat de uitkeringsverzekering betreft, verwijs ik u naar mijn antwoord van 7 maart 2017 op de gelijkwaardige vragen nrs. 13311 en 17025 aan mij gesteld door uw collega's mevrouw Willaert en meneer Van Quickenborne (*Integraal verslag*, K., 2016-2017, CRIV 54 COM 610, p. 10-12).

In die zin heeft de afschaffing van het grensarbeiderscomplement voornamelijk een financiële impact op de personen met een Nederlandse carrière als grensarbeiders die invalide werden erkend als laatst Belgisch verzekerde voor 1 mei 2010 en nog overeenkomstig de voormalige Verordeningen (EEG) 1408/71 en 574/72 (die van toepassing blijven voor personen die invalide werden erkend voor 01.05.2010) enkel van België een invaliditeitsuitkering ontvangen (die een einde neemt bij het bereiken van de pensioenleeftijd in België).

Voor deze categorie van invaliden voorziet artikel 48, § 3 van Verordening (EG) 883/2004 evenwel in de oplossing, in de zin dat deze personen bij het bereiken van de pensioenleeftijd in België (en de stopzetting van hun Belgische invaliditeitsuitkering) ter overbrugging bij de bevoegde Nederlandse instelling UWV een aansluitende geprorateerde Nederlandse invaliditeitsuitkering (WAO/WIA) kunnen aanvragen tot het bereiken van de pensioenleeftijd in Nederland. Dit impliceert wel dat zij dienen te voldoen aan de voorwaarden voor een dergelijke uitkering zoals bepaald in de Nederlandse wetgeving.

Het is evenwel belangrijk dat de personen die zich in deze situatie bevinden correct over hun eventueel recht op een geprorateerde Nederlandse invaliditeitsuitkering worden geïnformeerd door alle betrokken actoren langs Belgische en Nederlandse zijde.

Dit onderwerp werd daarom al meermaals besproken tijdens bilaterale overlegmomenten tussen het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV) en het bevoegde Nederlandse orgaan UWV, als tussen het RIZIV en de ziekenfondsen.

Het is voor de organen van de Belgische uitkeringsverzekering evenwel niet mogelijk om deze personen proactief te identificeren en te informeren op basis van de huidige beschikbare databanken. Eventuele loopbanen in Nederland voor personen die invalide werden voor 1 mei 2010 werden niet bijgehouden, aangezien België toch alleen bevoegd was om de invaliditeitsuitkering te betalen. Daarom is het ook niet mogelijk om hier enige cijfers te geven over hoeveel personen het zou kunnen gaan.

In dit verband kan ik evenwel opmerken dat de geviseerde categorie van gerechtigden op een Belgische invaliditeitsuitkering toegekend voor 1 mei 2010 hun carrière als grensarbeider in een andere lidstaat zullen melden in het kader van de toekenning van het Belgisch rustpensioen wanneer zij de pensioenleeftijd in België bereiken.

Vanuit het RIZIV werd de de Federale Pensioendienst verzocht om aandachtig te zijn voor deze problematiek en betrokken personen, correct te informeren over hun rechten in het kader van artikel 48, § 3 (EG) Verordening 883/2004.

U vraagt eveneens naar de budgettaire kost van het laten doorlopen van een invaliditeitsuitkering voor een grensarbeider voor tot het bereiken van de pensioenleeftijd in de staat waarin hij in het verleden heeft gewerkt als grensarbeider. Wij veronderstellen dat, gelet op de vraagstelling, met de notie “grensarbeider” de personen worden bedoeld die als grensarbeider worden aangemerkt in het kader van de regeling op het grensarbeiderscomplement (art. 5, § 7 van het K.B. van 23.12.1996 tot uitvoering van de art. 15, 16 en 17 van de wet van 26.07.1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenen).

Een dergelijke uitzondering zou een aanpassing vergen van het huidige artikel 108 van de Gecoördineerde Wet van 14 juli 1994 dat voorziet in de stopzetting van de Belgische ziekte- of invaliditeitsuitkering vanaf de maand volgend op dewelke de gerechtigde de wettelijke pensioenleeftijd in België bereikt. Verder zou men de impact van dergelijke wijziging moeten bekijken op de pensioenreglementeringen, die in het algemeen voorzien in een cumulverbod tussen rustpensioenen en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen (art. 25 van het K.B. nr. 50 van 24.10.1967 en art.30*bis* van het K.B. nr. 72 van 10.11.1967).

Het is nog maar de vraag of het toekomt aan de Belgische uitkeringsverzekering om het sneller optrekken van de pensioenleeftijd door andere lidstaten en het wegvallen van het grensarbeiderscomplement te compenseren. Immers wijst de Europese reglementering ter zake, althans wat invaliditeitsuitkeringen betreft, naar de verantwoordelijkheid van de lidstaat waar men als grensarbeider gewerkt heeft voor het overbruggen van het pensioenleeftijdengat.

Personen die in België invalide worden erkend onder de nieuwe coördinatieverordeningen (EG) 883/2004 en 987/2009 in het verleden als grensarbeider in een andere lidstaat hebben gewerkt, vallen wat de coördinatie van hun invaliditeitsprestaties betreft onder de zogenaamde “prorataregeling”. In dat geval ontvangt de betrokkene een gedeeltelijke invaliditeitsuitkering van elke betrokken lidstaat die doorloopt tot het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd in elk van die lidstaten.

Voor personen die nog exclusief door België worden vergoed onder de oude Verordeningen (EEG) 1408/71 en 574/72 is er de overbruggingsregeling uit artikel 48, § 3 Verordening (EG) 883/2004, zoals hoger aangegeven.

Wij zijn daarnaast van mening dat het laten verderlopen van de Belgische uitkering voor Belgische grensarbeiders in de zin van artikel 5, § 7 van het Koninklijk besluit van 23 december 1996 tot de wettelijke pensioenleeftijd in het buurland een discriminatie zou betekenen, wanneer deze oplossing niet zou gelden voor personen die eveneens exclusief door België vergoed worden onder Verordening (EEG) 1408/71 en 574/72, maar die niet te beschouwen zijn als grensarbeider (in de zin van art. 5, § 7 van het K.B. van 23.12.1996), en die tegen hetzelfde probleem aanlopen van het pensioenleeftijdengat bij stopzetting van hun Belgische invaliditeitsuitkering bij het bereiken van de pensioenleeftijd in België.

Het gaat hier bijvoorbeeld om Nederlandse grensarbeiders (die nooit in België hebben gewoond) die voor 1 mei 2010 invalide geworden zijn terwijl zij in België sociaal verzekerd waren.

Eindelijk, wat mogelijke maatregelen in de werkloosheidssector betreft, valt uw vraag niet onder mijn bevoegdheid maar die van mijn collega meneer Kris Peeters, minister van Werk.